

11. Павлишин О. В. Правові реформи в Україні та їх теоретичне осмислення з позицій семіотики права. *Правові реформи в Україні: реалії сьогодення*. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. С. 255–260.

12. Павлишин О. Справедливість як правова цінність. *Science, theory and practice. Abstracts of XXIX International Scientific and Practical Conference*. Tokyo, Japan. 2021. Pp. 210-212. DOI: 10.46299/ISG.2021.I.XXIX

УДК 347.77

*Петровський Андрій,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін НАВС*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПОРУШЕННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ФУНКЦІОНУВАННЯМ РИНКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Як відомо, право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності [1]. Підробки та піратство залишаються головною проблемою у сфері охорони інтелектуальної власності в Україні, оскільки вони знижують частку законної продукції в країні і сприяють розвитку «тіньової економіки», яка позбавляє уряд доходів для надання державних послуг, порушує структуру тисяч легальних робочих місць, підриває інвестиційний клімат, створює можливості для «відмивання» коштів, спричиняє підвищення витрат на правовий захист, наражає споживачів на небезпеку, пов'язану зі споживанням небезпечних неефективних товарів. Загалом, крадіжки у сфері інтелектуальної власності можуть мати серйозні негативні наслідки для економічного зростання країни, здоров'я та безпеки громадян, громадського порядку та безпеки. Підробки та піратство також сприяють отриманню значних прибутків організованими злочинними групами, а також спотворюють внутрішній ринок шляхом захоплення підприємств до незаконних видів підприємницької діяльності [2, с. 6].

Україна доклала певних зусиль для боротьби з порушеннями у сфері інтелектуальної власності шляхом зміцнення системи правової охорони інтелектуальної власності. Зокрема, є певні зрушення у впровадженні мінімальних стандартів охорони прав інтелектуальної власності, передбачених Угодою TRIPS в межах приєднання України до СОТ у 2008 році та її прагненнях посилити політичну й економічну інтеграцію до Європейського Союзу (ЄС). Однак усе ще існує потреба у подальшому вдосконаленні, зокрема стосовно цілеспрямованої

політики уряду щодо ефективного застосування існуючого законодавства.

Офіційна статистика, яка б показувала точний відсоток підроблених товарів на українському ринку, відсутня. За оцінками Українського альянсу по боротьбі з підробками і піратством, щорічні обсяги торгівлі підробками в Україні можуть оцінюватися в 1,3 мільярда доларів, але ця сума може бути навіть вищою [3, с. 4]. Підробки та піратство складають дуже велику частку «тіньової економіки». За деякими оцінками, у 2018 році збитки економіки України від підробок сягали близько \$ 710 млн., тоді як сукупні збитки від піратської музики, кінофільмів та програмного забезпечення склали \$ 720 млн. Це означає, що підробки і піратство разом складають 33 % від загального обсягу «чорного ринку» України. Більшість підроблених товарів на ринку України не виробляються всередині країни, а імпортуються ззовні.

З огляду на їх незаконний характер, оцінити масштаби підробок і піратства складно. Проте, в результаті аналізу було виявлено ряд провідних галузей, які в Україні є особливо вразливими. Числові показники були взяті з публічних джерел, таких як міжнародні та урядові звіти, наукові журнали й газети. Хоча цей огляд спирається лише на загальнодоступну інформацію про поширення підробок і піратства в Україні, він має на меті проілюструвати обсяги та масштаби проблеми, пов'язаної з охороною інтелектуальної власності.

Надзвичайно високий рівень піратства у сфері програмного забезпечення є серйозною проблемою для української економіки. В Україні в 2011 році рівень піратства у сфері програмного забезпечення, який складав 84%, був одним із найвищих у світі. Щоб оцінити цей показник у ширшому контексті, слід зазначити, що середній показник у світовому масштабі складав 42%. Комерційна вартість неліцензійного програмного забезпечення сягала \$ 648 млн. За певними підрахунками, українське піратське програмне забезпечення завдає українському уряду збитків у формі недоотриманих податків на суму \$ 260 млн.

Окрім негативних наслідків для економіки України, піратство у сфері програмного забезпечення також є небезпечним для підприємств і споживачів, котрі отримують низькоякісну продукцію, яка може містити віруси та шкідливі програмні засоби. Це може зробити користувачів вразливими до ризиків, з погляду безпеки, таких як крадіжка персональних даних. Ці ризики особливо непокоїть, коли справа стосується уряду України, оскільки у випадку з використанням програмного забезпечення урядом України зловмисники можуть легко здобути доступ до конфіденційної державної інформації.

Порушення авторського права у мережі Інтернет залишається серйозною проблемою в Україні. Деякі критики навіть стверджують,

що Україна зарекомендувала себе як «тиха пристань» для злочинних синдикатів, що займаються піратством у сфері авторського права – зокрема, для цифрового піратства у сфері звукозаписів, фільмів та книг (поряд з піратством у сфері програмного забезпечення, яке розглядалось раніше).

За деякими підрахунками, 23% порушень прав на торговельні марки в Україні пов'язані з підробленими товарами. Найчастіше в Україні підробляють одяг, аксесуари, продукти харчування та алкогольні напої. Близько 90-95% підроблених товарів – це копії продукції іноземних виробників, а приблизно 35% товарів добре відомих брендів, що продаються в Україні – це підробки. Проблема підробок також стосується вітчизняних брендів. Значну частку підроблених вітчизняних товарів становлять продукти харчування, такі як масло та алкогольні напої.

Дуже часто підроблені споживчі товари – це настільки вдалі копії оригінальних товарів, що складно відрізнити підробку від оригіналу. Основними місцями збуту підроблених товарів є відкриті ринки, проте, в магазинах і бутиках також може продаватись контрафактна продукція, до того ж спостерігається значне зростання інтернет-торгівлі.

На щастя, мало місце декілька успішних судових справ, під час яких іноземним та українським компаніям вдалося захистити права на свої торговельні марки. Проте, суть проблеми полягає у тому, що в Україні залишається високий попит на підроблені товари за зниженими цінами. Окрім судових заходів, існує чітка необхідність донести до громадян України те, що підроблені товари послаблюють економіку та скорочують кількість робочих місць, а також уповільнюють інноваційний розвиток, стримують міжнародну торгівлю та інвестиції. Свідомо купуючи підроблені товари, споживачі стимулюють тіньову економіку і кримінальні підприємства.

Для більш дієвої боротьби з правопорушеннями в сфері інтелектуальної власності необхідна більш тісна співпраця державних інспекторів з працівниками правоохоронних органів (структурні підрозділи Міністерства внутрішніх справ України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України).

Актуальною є проблема недобросовісного набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності, коли заявки на промислові зразки та корисні моделі (охоронні документи на які видаються за результатами формальної експертизи), а також на знаки для товарів і послуг подаються з метою подальшого зловживання такими правами та перешкоджання здійсненню господарської діяльності дійсних виробників та доступу на ринок України оригінальної продукції.

Як підсумок, можна сказати, що боротьба з підробками та піратством має посісти пріоритетне місце у державній політиці. Цю

діяльність слід почати з відправлення від імені українського уряду чіткого повідомлення на адресу тих, хто займається підробками та піратством, меседжа, що така діяльність більше не допускатиметься і що реалізація більш суворого законодавства у сфері інтелектуальної власності призведе до застосування більш суворих покарань. Такі дії допоможуть переконати бізнесменів і споживачів, які діють у межах закону, в тому, що держава серйозно ставиться до захисту прав інтелектуальної власності та закликати їх до підтримки таких зусиль.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: Кодекс України, Закон від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. «ОСТА 2011 – Organized Crime Threat Assessment URL: <http://www.europol.eu>
3. Український альянс по боротьбі з підробками і піратством URL: <http://uaacp.org>.

УДК 347.9

*Пилип'юк Влада,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 1 НАВС
Науковий керівник: Боровська Ірина,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін НАВС*

СУД ЯК ОБОВ'ЯЗКОВИЙ СУБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Формою правової реалізації цивільних процесуальних норм є цивільні процесуальні правовідносини. Як слушно зазначає В. В. Комаров, що будь-які правовідносини, у тому числі й цивільні процесуальні, фіксують коло осіб, на яких поширюється дія правових норм, закріплюють конкретну поведінку, яка повинна чи може бути здійснена, суб'єктивні права й обов'язки суб'єктів [1, с. 97].

Для детального розгляду досліджуваної тематики зазначимо, що суб'єктами цивільних процесуальних правовідносин є суд та учасники судового процесу, які у свою чергу диференційовані в залежності від їх функціонального призначення у цивільному судочинстві на учасників справи, представників та інших учасників судового процесу.

У ст. 124 Конституції України суд визначений як єдиний юрисдикційний орган, який здійснює правосуддя, юрисдикція якого поширюється на будь-який юридичний спір. Делегування функцій